

A Fővárosi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (**cím**; ügyintéző: dr. Bihari Krisztina ügyvéd) által képviselt felperes neve (**felperes címe**.) felperesnek - a Waldmann & Kolozsvári Ügyvédi Iroda (**cím**; ügyintéző: dr. Waldmann Gábor ügyvéd) által képviselt **alperes neve (alperes címe)** alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2019. április 4-én meghozott 7.G.40.461/2018/8. számú rész- és közbenső ítélete ellen az alperes részéről a 9. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

r é s z - é s r é s z - k ö z b e n s ő í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság rész-és közbenső ítéletét rész- és rész-közbenső ítéletnek tekinti, ennek fellebbezéssel nem támadott, a HIT/2006.05.31. Üzletszabályzat IV.7 pontjára, a törzskönyv kiadására, valamint az opciós szerződés 4. pontjára vonatkozó rendelkezéseit nem érinti.

Ezt meghaladó rendelkezései közül a 2008. március 4-én **HI.....08** számon megkötött kölcsönszerződés érvénytelenségét megállapító rendelkezését helybenhagyja, további rendelkezéseit hatályon kívül helyezi és ebben a körben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Az ítéltábla kötelezi az alperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg a felperesnek 10.000 (tízezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

A rész- és rész-közbenső ítélettel szemben fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított, a fellebbezés elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint a felperes és az alperes 2008. március 4-én **HI.....08** szerződésszámon svájci frank alapú, 4.182.920 forint összegű kölcsönszerződést kötöttek az ... forgalmi rendszámú személygépjármű finanszírozására 120 hónap futamidővel, 48.004 forint havi törlesztő részlet mellett. A teljes hiteldíj mutatót 7,73%-ban, a törlesztőrészek teljes összegét 5.760.480 forintban határozták meg.
- [2] Az alperes gépjárműhitelezési tevékenységére vonatkozó, a szerződés részét képező HIT/2006.05.31. számú Üzletszabályzatának I.23. pontja rendkívüli árfolyameseménynek minősíti az árfolyam szélsőséges mértékű (25%-ot) meghaladó növekedését, az I.25. pont a kamatváltozás fogalmát rögzíti, míg a XI.4. pont arról rendelkezik, hogy rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezte esetén a hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztőrészekre jutó „Kamatváltozás II”-t a

rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni.

- [3] Az Üzletszabályzat V.6. pontjában foglalt tájékoztatás szerint amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint, a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke euró esetében a mindenkori intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az euró keresztárfolyamának változása.
- [4] Az Üzletszabályzat IV.4. pontja a folyósított kölcsön összege után járó felszámítható kamat számításának képletét rögzíti, amely alapján a kiszámítható ügyleti kamat 7,65%.
- [5] A kölcsönszerződést az alperes 2015. október 7-ei hatállyal felmondta, mely időpontban a felperesnek 2.762.761 forint tartozása állt fenn.
- [6] Az alperes árfolyamváltozás címén összesen 2.395.057 forintot terhelt ki a felperesre.
- [7] A felek a szerződés teljesítésének biztosítása érdekében opciós szerződést kötöttek, melynek 4. pontja szerint az alperes mint hitelező a vételi jogot a szerződés aláírásától számított öt éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, amíg vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a felperes maradéktalanul nem teljesítette. Az opciós szerződés 7. pontja a vételi jog gyakorlásának, míg az Üzletszabályzat IV.7. pontja a vételi jog meghosszabbításának feltételét rögzíti.
- [8] A felperes keresetében e szerződés teljes érvénytelenségének megállapítását kérte a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (rHpt.) 213. § (1) bekezdés b) és c) pontja alapján, mivel a szerződés nem tartalmazza az ügyleti kamatot és az az ÁSZF IV.4. pontja alapján sem számolható ki, továbbá a kamat százalékos mértékének hiányában a teljes hiteldíjmutató 7,73%-os mértéke nem valós. Ezen túlmenően állította, hogy az ÁSZF árfolyamkockázatot felperesre telepítő rendelkezése - V.6. pontja - tisztességtelen, figyelemmel arra, hogy az nem kockázatteltérő nyilatkozat, csupán kockázattelépítés, az abban foglaltak tartalma nem felel meg a rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében írtaknak, a Kúria 2/2014. PJE határozat iránymutatásának, emiatt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959.évi IV. törvény (rPtk.) 209. § (1) és (4) bekezdésébe ütközik és tisztességtelen.
- [9] Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte 6,73%-os kamatmérték meghatározásával, továbbá az opciós szerződés 4. pontja és az Üzletszabályzat IV.7. pontja érvénytelenségére figyelemmel a gépjármű törzskönyvének kiadását, valamint annak megállapítását, hogy az árfolyamváltozásból eredő terhek viselésére nem köteles az ÁSZF V.6. pontja tisztességtelensége miatt. Kérte azt is, hogy a bíróság kötelezze az alperest az e rendelkezés folytán teljesített többlet visszafizetésére.

- [10] Az alperes érdemi ellenkérelmében valamennyi kereseti kérelem elutasítását indítványozta. Az ügyleti kamat hiányára alapított érvénytelenség kapcsán nem vitatta, hogy az induló ügyleti kamat mértéke százalékos formában nem került feltüntetésre, azonban az a szerződéses rendelkezésekből kiszámítható, ezért a kölcsönszerződés a semmisségi ok kiküszöbölésével a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilvánítható 7,65% kamat megállapítása mellett.
- [11] A kockázatfeltáró nyilatkozat kapcsán állította, hogy a felperes a szerződéskötéskor a jogszabályoknak megfelelő tájékoztatásban részesült, a kérdéseire választ kapott. A perbelihez hasonló, hosszú távra szóló nagy értékű szerződés esetén a fogyasztótól is elvárható, hogy megfelelő gondossággal járjon el a szerződési feltételek átolvasásakor, értelmezésekor.
- [12] A szerződés és az ahhoz kapcsolódó Üzletszabályzat rendelkezéseiből, így különösen a választott devizakonstrukció, a mértékadó devizanem, az Üzletszabályzat 1/7., 1/17., 1/20., 1/22., 1/23., 1/24., 1/25.b) és c), valamint V/6. pontjaiból gondos átolvasás és megfelelő értelmezés mellett egyértelműen megállapítható, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár. Az Üzletszabályzat V.6. pontja tartalmazza, hogy az árfolyamváltozásból eredő kötelezettségeket alperes hogyan terheli ki a felperesre, annak mértéke pedig az Üzletszabályzat 1/25.b) pontjában található. Nem eshet alperes terhére, ha a felperes nem olvasta át megfelelő alaposággal a szerződést. A szerződéses rendelkezésekből az is világos, hogy az árfolyamkockázatnak nincs felső korlátja.
- [13] Az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletében megállapította a peres felek között 2008. március 4-én létrejött **HI.....08.** számú egyedi kölcsönszerződés érvénytelenségét, egyúttal a szerződést a szerződéskötés időpontjára visszamenőleges hatállyal érvényessé nyilvánította 7,65% ügyleti kamat mellett. Az érvénytelenség megállapítására irányuló kereseti kérelmet ezt meghaladóan elutasította. Megállapította továbbá, hogy az alperes HIT/2006.05.31. számú Üzletszabályzatának V.6. pontja - amely az árfolyamkockázat felperes általi viseléséről rendelkezik - tisztességtelen, emiatt semmis, és az Üzletszabályzat e pontja érvénytelensége miatt a felperes az árfolyamváltozással összefüggésben kiterhelt összegek elszámolására igényt tarthat. Az Üzletszabályzat IV.7. pontja érvénytelenségének megállapítása mellett kötelezte az alperest a gépjármű törzskönyvének 15 napon belüli kiadására, míg az opciós szerződés 4. pontja érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmet elutasította.
- [14] Az ítélet jogi indokolásában tényként rögzítette, hogy az egyedi kölcsönszerződés nem tartalmazza a kamat éves százalékban kifejezett mértékét, emiatt a rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján érvénytelen. Nem volt vitás ugyanakkor, hogy az alperes nem kamatmentes kölcsönt nyújtott. Az összes törlesztőrészlet, valamint a kölcsön összegének különbözete jelenti a kamat mértékét, mely az Üzletszabályzat szerint éves százalékos mértékében kiszámítható. A teljes hiteldíjmutató tekintetében megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződés a THM mértékét százalékos összegben tartalmazza, így a szerződés érvénytelensége ezen ok alapján nem állapítható meg. A szerződés rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjára alapított érvénytelenségének megállapításáról és a szerződés érvényessé nyilvánításáról, az induló kamat százalékos mértékének meghatározásáról, valamint a rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjára alapított kereseti kérelmekről - utóbbi elutasításával - részítélettel határozott.
- [15] Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás hiánya és az árfolyamkockázat felperesre telepítése körében a rPtk. 209. § (1) és (2) bekezdésének, 209/A. § (2) bekezdésének, a rHpt. 203. § (6) és (7)

bekezdéseinek felhívásával és az alperes által is hivatkozott szerződéses pontok vizsgálatával arra az álláspontra helyezkedett, hogy az Üzletszabályzat I.23. és I.25. pontjainak értelmező rendelkezései, továbbá az Üzletszabályzat V.6. pontjának tartalma nem felel meg az átláthatóság követelményének, abból nem állapítható meg, hogy az árfolyamváltozásnak milyen hatása van a törlesztőrészletekre. Az Üzletszabályzat I.25. pontja kamatváltozásként tünteti fel az árfolyamváltozást, de a további rendelkezések megfogalmazása sem egyértelmű, homályos, az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára megfelelő tájékoztatást nem nyújtanak. Az ügyletkötés során az alperes részéről közreműködő **H.K.** szóbeli tájékoztatása, annak konkrét tartalma nem nyert bizonyítást. A kockázatfeltárás ezért nem felel meg sem a 6/2013. PJE határozatban, sem a 2/2014. PJE határozatban foglalt követelményeknek, továbbá az Európai Unió Bírósága által hozott C-51/17. számú ügyben kifejtetteknek sem.

- [16] Minderre figyelemmel az Üzletszabályzat V.6. pontjának tisztességtelenségét állapította meg, melynek jogkövetkezménye, hogy a felperes az árfolyamváltozásból eredő terhek viselésére nem köteles. Az érvényesített jog fennállása és ennek alapján a felperest megillető követelés összege tekintetében a vitát elkülönítette, és az érvénytelenségről közbenső ítélettel döntött annak kimondásával, hogy a felperes az elszámolásra igényt tarthat.
- [17] A törzskönyv kiadása és az ehhez kapcsolódó opciós szerződés 4. pontja, valamint az Üzletszabályzat IV.7. pontja érvénytelenségére irányuló kereseti kérelem körében megállapította, hogy az Üzletszabályzat támadott rendelkezése a rPtk. 375. § (4) bekezdése alapján irányadó 374. § (2) bekezdésébe ütközik, ezért érvénytelen. Erre vonatkozó atipikus biztosíték adását tartalmazó kikötés és felperesi kötelezettségvállalás hiányában kötelezte az alperest a törzskönyv kiadására.
- [18] A rész- és közbenső ítélet ellen az alperes nyújtott be fellebbezést, melyben elsődlegesen a határozat részbeni megváltoztatását és az Üzletszabályzat V.6. pontja tisztességtelenségét megállapító rendelkezés mellőzését kérte a részítélet egyéb rendelkezéseinek helybenhagyásával. Másodlagosan - amennyiben a beszerzett adatok, nyilatkozatok és bizonyítékok nem elegendőek - az ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta.
- [19] A fellebbezés indokolásában az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás kapcsán arra hivatkozott, hogy a szerződés és az ahhoz kapcsolódó Üzletszabályzat rendelkezéseiből, így különösen a választott devizakonstrukció, a mértékadó devizanem, az Üzletszabályzat I.7., I.17., I.21., I.22., I.23., I.24., I.25.b) és c), valamint V/6. pontjaiból gondos átolvasás és megfelelő értelmezés mellett egyértelműen megállapítható, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár. Az V.6. pont tartalmazza, hogy az árfolyamváltozásból eredő kötelezettségeket felperes hogyan terheli ki az alperesre, annak mértékét az I.25.b) pont rögzíti. Az I.23. pont a rendkívüli árfolyamesemény fogalmát adja meg, amelyből egyértelműen kiderül, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat. A kölcsönszerződés és az Üzletszabályzat egyértelműen megfogalmazza, hogy az árfolyamkockázatot a felperesnek kell viselnie, amelynek nincs maximuma, korlátja. Az ellenkérelmében foglaltakat tartalmában megismételve hivatkozott arra, hogy a vizsgálatnak egy általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjével kell történnie, amellyel tulajdonképpen objektivizálják a tájékoztatás vizsgálatának szempontjait, mely értelmében az ügyleti képviselő eljárás során tett nyilatkozata sem lesz mérvadó.

- [20] A felperes fellebbezési ellenkérelmében elsődlegesen az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte annak helyes jogi indokai alapján. Másodlagosan az Üzletszabályzat V.6. pontja érvénytelenségét megállapító ítéleti rendelkezés mellőzésének teljesítését nem ellenezte, mivel az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás elmaradása miatt a teljes szerződés érvénytelen. Utalt arra, hogy a BH2020. 45. és BH2020. 4.115. számon közzétett Kúriai határozatok értelmében az Üzletszabályzatban elszórtan elhelyezett, devizára vonatkozó feltételek alapján nem lehet a fogyasztót árfolyamkülönbözet megfizetésére kötelezni.
- [21] Az ítélet tábla a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálta el, mert a felek a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Kormány rendelet 29. § (2) bekezdésében foglalt felhívást követően tárgyalás tartását nem kérték.
- [22] Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletét rész- és rész-közbenső ítéletnek tekintette, melynek fellebbezés hiányában a rPp. 228. § (4) bekezdése alapján jogerőre emelkedtek a HIT/2006.05.31. számú Üzletszabályzat IV.7. pontja érvénytelenségét kimondó, a gépjármű törzskönyvének kiadására kötelező, valamint az opciós szerződés 4. pontja érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmet elutasító részítéleti rendelkezései.
- [23] Az alperes fellebbezése kizárólag az elsőfokú bíróság által közbenső ítéletnek tekintett, az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselésére vonatkozó Üzletszabályzat V.6 pontját érintő rendelkezést támadta, az ítélet tábla azonban a szerződés érvénytelenségének megállapítására és az érvénytelenség levonására irányuló kereseti kérelmet érintő döntést - a későbbiekben kifejtettekre figyelemmel - egységesen vizsgálta felül.
- [24] A fellebbezés alaptalan.
- [25] Az elsőfokú bíróság a tényállást az ügy eldöntéséhez szükséges mértékben feltárta, az irányadó jogszabályok felhívásával helytállóan állapította meg, hogy az Üzletszabályzat V.6. pontja, az árfolyamkockázatot felperesre telepítő szerződéses rendelkezés tisztességtelen, mert megfelelő és átlátható tájékoztatás hiányában annak tartalma a fogyasztó számára nem volt világos és érthető. Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság e körben kifejtett indokolását maradéktalanul osztja, annak megismétlése nélkül utal a rész-közbenső ítélet helyes indokaira.
- [26] jutott azonban az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses feltétel tisztességtelensége csak a kikötés semmisségét és ezáltal a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezi, melyre tekintettel e kereseti kérelemről - a jog fennállásának kimondásával - önállóan közbenső ítélet, míg a rHpt. 213. § (1) bekezdésére alapított érvénytelenségi okok tekintetében - a szerződés érvényessé nyilvánításával, illetve részbeni elutasításával - részítélet hozható.
- [27] A Kúria a 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontjában kifejtette, hogy a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli a kedvezőbb kamatmérték ellenében, a főszoolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés. Ebből következően amennyiben e rendelkezés tisztességtelen és ezért

„kiesik a szerződésből”, a szerződés az abban rögzített változatlan feltételekkel a fősolgáltatást meghatározó rendelkezés hiányában nem teljesíthető. Emiatt az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselésére vonatkozó rendelkezés tisztességtelensége nem a szerződés részleges, hanem teljes érvénytelenségét eredményezi a rPtk. 239. § (2) bekezdése alapján.

- [28] Nem értett egyet az ítéletábra az alperes fellebbezésében foglaltakkal, hogy a fogyasztó felperes a szerződés és az Üzletszabályzat megjelölt rendelkezései, a rendkívüli árfolyamesemény és a kamatváltozás megfogalmazásából az árfolyamváltozás tartalmára és következményeire vonatkozóan megfelelő tájékoztatást kapott, így az számára világos és érthető volt.
- [29] A Kúria a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában azt is kifejtette, hogy az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselésére vonatkozó szerződéses rendelkezés tisztességtelensége akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető.
- [30] A 93/13/EGK Irányelv 4. cikkének (2) bekezdését, valamint 5. cikkének a világos és érthető feltételre vonatkozó meghatározását, annak tartalmát az Európai Unió Bírósága számos ítéletében értelmezte.
- [31] A tájékoztatás megfelelősége körében az EUB a C-26 /13. számú ítélete 39. pontjában kifejtette, hogy a 93/13/EGK Irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy a szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében, amely az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet anélkül, hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát. Ezért van kiemelt jelentősége annak, hogy a pénzügyi intézmény, adott esetben az alperes kellő mélységű tájékoztatást adjon a szerződés megkötését megelőzően. Ez a követelmény jelenik meg a szerződéskötéskor hatályos rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdéseiben a kockázat feltárására irányadó rendelkezéseiben, melynek hiányához azonban az rHpt. nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét.
- [32] Az EUB C-186/16. számú ítélete rendelkező részének 2. pontja szerint a szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának követelménye azt jelenti, hogy a hitelszerződések esetén a pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönt felvevők számára ahhoz, hogy az utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. E tekintetben ez a követelmény magában foglalja, hogy annak a feltételnek, amely szerint a kölcsönt ugyanabban a külföldi pénznemben kell visszafizetni, mint amelyben folyósították, nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is. Ugyanezt erősítette meg az Irányelv 4. cikkének (2) bekezdését értelmező EUB C-51/17. számú ítélet 73. és 78. pontja is.

- [33] A tájékoztatás tartalmát illetően szintén irányadó C-227/18. számú ítélet 1. pontja szerint a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a deviza alapú kölcsönszerződés, ami olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, amennyiben a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.
- [34] A 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontja értelmében, ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés érvénytelen.
- [35] A Devizahiteles Ügyek Jogalkalmazási Kérdéseit Vizsgáló Konzultációs Testület 2019. április 10-i ülésén felvett Emlékeztető szerint a Kúria a C-51/17. számú EUB ítélet értelmezése során fenntartotta a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban foglaltakat, azt továbbra is iránymutatónak tekinti. Az Emlékeztetőben - egyebek mellett - rögzítették, hogy nem minősül megfelelő tájékoztatásnak, ha az árfolyamkockázat viselése csak kikövetkeztethető a szerződés egyes rendelkezéseiből, vagy több különböző okiratban szereplő rendelkezés együttes értelmezéséből. A tájékoztatást - összhangban az EUB vonatkozó iránymutatásaival - akkor tartja megfelelőnek, ha abból kitűnik, hogy a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, vagyis a törlesztőrészlet akár jelentősen is megemelkedhet, valamint, ha abból az is megállapítható, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhetsz. A tájékoztatásból egyértelműen ki kell tűnnie nemcsak annak, hogy az árfolyamváltozással számolni kell, hanem annak is, hogy az nem elhanyagolható mértékű kockázatot jelent, és nemcsak elhanyagolható mértékben növelheti a törlesztőrészleteket.
- [36] Az ítélet tábla álláspontja szerint az Üzletszabályzat figyelembe vehető V.6. pontja, valamint az alperes által hivatkozott 1.23. és 1.25.b) pontjai, de az Üzletszabályzat általa hivatkozott további rendelkezései a fenti követelményeknek együttesen sem tesznek eleget. Ezek az árfolyamváltozás mibenlétére, a törlesztésre gyakorolt hatásaira, gazdasági következményeire és a törlesztés elnehezülésének mértékére, annak korlátlanására nézve nem adnak tájékoztatást. Azokból nem tűnik ki, hogy a forintnak a svájci frankhoz képest súlyos leértékelődése a törlesztő részletekre milyen hatást gyakorol, mint ahogy az sem, hogy az árfolyamváltozás nem elhanyagolható kockázatot jelent, és nemcsak elhanyagolható mértékben növelheti a törlesztőrészleteket.
- [37] A tájékoztatás tartalma kapcsán utal az ítélet tábla a C-186/16. számú EUB ítélet 49-50. bekezdésében kifejtettekre is, amely értelmében a tájékoztatás célja egyidejűleg a figyelemfelhívás a fogyasztó számára, így nincs akadálya annak, hogy a tájékoztatást a pénzügyi intézmény külön okiratba, ún. kockázatteltáró nyilatkozatba foglalja, de annak sincs, hogy azt magában a kölcsönszerződésben rögzítsék, azonban a szerződés részévé váló ÁSZF-ben való „elrejtése” nem felel meg az uniós jog előírásainak. Nem helyettesíti a pénzügyi intézményt terhelő tájékoztatási kötelezettséget az sem, ha a szerződésből, vagy adott esetben több külön okiratban szereplő

szerződési feltétel együttes értelmezéséből lehet csak kikövetkeztetni az árfolyamkockázat mibenlétét.

- [38] Az adott esetben az Üzletszabályzatnak az alperes fellebbezésében hivatkozott árfolyamkockázatot érintő rendelkezéseiből - a mértékadó devizanem, az árfolyam, a rendkívüli árfolyam-esemény és a kamatváltozás megfogalmazásából, a normál, illetve fix konstrukció tartalmából - a fogyasztó kellően gondos és körültekintő eljárása esetén azt valóban számításba vehette, hogy a szerződéshez árfolyamkockázat kapcsolódik, azonban annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy a kockázatviselésnek nincs felső határa, a különböző helyen, nem áttekinthető szerkezetben szereplő, számos esetben is homályos megfogalmazású feltétel együttes értelmezése és egybevetése alapján legfeljebb csak kikövetkeztetni tudta.
- [39] Az Üzletszabályzat ilyen szabályozási megoldása nem felel meg az átláthatóság fentiekben ismertetett követelményének, az EUB ítéleteiben kifejtetteknek, így nem tekinthető világosnak és érthetőnek. Az ítéletábra osztotta a Kúria felperes által csatolt Gfv.VII.30.034/2019/5. számú, időközben BH2020. 4.115. számon közzétett részítéletének a perbelivel azonos tartalmú lízingszerződéssel kapcsolatosan a 36-41. pontjaiban kifejtett indokolását.
- [40] Az ítéletábra ezért a fellebbezésben foglaltak alapján nem látott lehetőséget az elsőfokú bíróság rész- közbenső ítéletének megváltoztatására, e körben a kereset elutasítására.
- [41] A kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot teljes mértékben felperesre telepítő rendelkezése tehát a rPtk. 209. § (1) és (4) bekezdése alapján tisztességtelen, és mint ilyen a rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmis kikötés. Mivel ez a főszolgáltatást meghatározó rendelkezés, ami nélkül a szerződés nem teljesíthető, érvénytelensége a rPtk. 239. § (2) bekezdése alapján a szerződés egészének érvénytelenségét vonja maga után. Erre tekintettel nem volt helye közbenső, valójában rész- közbenső ítélettel kizárólag a támadott rendelkezés semmisségének kimondására.
- [42] Az elsőfokú bíróság azt ugyan helytállóan állapította meg - és ezt a fellebbezés sem támadta - hogy a kölcsönszerződés nem tartalmazza a kamat éves százalékban kifejezett mértékét, melyből következően a szerződés a rHpt. 213. §-a alapján is érvénytelen. A kölcsönszerződés teljes érvénytelenségét így két ok eredményezi: egyrészt, mert a rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltak ellenére nem tartalmazza a kamat éves százalékos mértékét, másrészt mert az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás hiányában az Üzletszabályzat V.6. pontja tisztességtelen, ezáltal érvénytelen.
- [43] Mindkét érvénytelenségi ok folytán a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezménye azonban csak egységesen vonható le, a keresetben megjelölt különböző érvénytelenségi okok ugyanis nem eredményeznek tényleges tárgyi keresethalmazatot. A kereset egységesen irányul a szerződés érvénytelenségének megállapítására és jogkövetkezményének levonására több érvénytelenségi ok folytán. Ebből következően a rHpt. 213. § (1) bekezdése miatti érvénytelenség megállapítása és jogkövetkezménye körében nem volt hozható részítélet.

- [44] A rPp. 213. § (2) bekezdése alapján a bíróság részítélettel csak akkor dönthet, ha a fél egyes kereseti kérelmei vagy a kereseti kérelemnek egyes részei önállóan elbírálhatók.
- [45] Adott esetben a felperes keresetében a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és jogkövetkezményének levonását több okból kérte. Egyrészt a rHpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjaira alapítva, másrészt az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses rendelkezés tisztességtelensége folytán. E mellett hivatkozott arra, hogy az opciós szerződéshez kapcsolódó - a fellebbezéssel nem érintett - rendelkezések is tisztességtelenek, kérte ezeknek is a megállapítását és a törzskönyv kiadását.
- [46] A felperes által előterjesztett kereseti kérelmekről így az elsőfokú bíróság csak az opciós szerződés támadott, valamint az Üzletszabályzatnak az opciós szerződéshez kapcsolódó, a szerződés részleges érvénytelenségét eredményező rendelkezése, valamint a törzskönyv kiadása körében dönthetett részítélettel. A rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjára alapított érvénytelenség hiányában - önálló kereseti kérelem nélkül - szintén nem volt helye a kereset részbeni elutasításának részítélettel.
- [47] Mivel az érvényesített jog fennállása, valamint az ennek alapján a felperest megillető követelés összege tekintetében a jogvita elkülöníthető, mind az Üzletszabályzat V.6. pontjának tisztességtelensége, mind a rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja folytán a szerződés érvénytelensége tekintetében egységesen a rPp. 213. § (3) bekezdése alapján rész-közbenső ítélet hozható annak kimondása nélkül, hogy az árfolyamváltozással összefüggésben kiterhelt összeg elszámolására a felperes igényt tarthat. A 2/2000. (VI. 28.) PK vélemény 8. pontjához fűzött indokolás értelmében ugyanis ez már nem a kereset jogalapját, a keresettel érvényesített jog vagy követelés fennállását, hanem az érvénytelenségre alapított követelés összegét érintő kérdés, melyre a közbenső ítélet nem terjedhet ki.
- [48] Erre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletét rész- és rész-közbenső ítéletnek tekintve a kölcsönszerződés érvénytelenségnek megállapítására vonatkozó rendelkezését a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta. A további, általa részítéletként megjelölt rendelkezésekkel azonban az elsőfokú bíróság a fentebb kifejtettek szerint olyan lényeges eljárási szabálysértést vétett, ami a kamat feltüntetése hiánya miatti érvénytelenség és annak jogkövetkezménye, valamint a rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjára alapított érvénytelenség elutasítására vonatkozó részítéleti rendelkezések hatályon kívül helyezését tette szükségessé a rPp. 252. § (2) bekezdése alapján, mivel az eljárási hiba a másodfokú eljárásban másképp nem volt korrigálható.
- [49] A folytatódó eljárásban az elsőfokú bíróságnak a teljes érvénytelenség jogkövetkezményét kell levonnia mindkét, a szerződés érvénytelenségét eredményező ok figyelembevételével, és a szükséges elszámolást el kell végeznie. Ennek során figyelemmel kell lennie a Kúria 6/2013. PJE határozatában foglalt iránymutatásra, miszerint elsősorban a szerződés érvényessé nyilvánításával kell kiküszöbölni az érvénytelenség okát, mellyel a bíróság olyan helyzetet teremt, mintha a felek már eredetileg is érvényes szerződést kötöttek volna.

- [50] A Kúria Konzultációs Testületének 2019. június 19-én megtartott üléséről készült Emlékeztető iránymutatást ad az árfolyamkockázatot fogyasztóra telepítő szerződési kikötések érvénytelensége esetén alkalmazandó jogkövetkezmények köréről és tartalmáról, mely két megoldás alkalmazását ajánlja. Ha az elsőfokú bíróság azt a megoldást alkalmazza, hogy a szerződés érvényessé nyilvánítása során a kirovó pénznemmé a forint válik, úgy az ügyleti kamatot az irányadó forintkamat szerződéskötéskori értékének kamatfelárral növelt mértékével kell meghatározni, és nem nyilváníthatja a szerződést érvényessé a devizaszerződésre irányadó ügyleti kamattal. A második megoldás szerint a bíróság a deviza-forint átváltási árfolyam maximálásával nyilvánítja a szerződést érvényessé úgy, hogy a szerződésben rögzített kamatmérték a forintosítás fordulónapjáig érintetlenül marad. Ez esetben az elsőfokú bíróság a szerződésben meghatározott és kiszámítható induló kamattal nyilvánítja érvényessé a kamatrendelkezést nem tartalmazó, és ez okból érvénytelen szerződést.
- [51] Az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 8. pontjára, valamint a rPtk. 209/A. § (2) bekezdésére is figyelemmel az általános szerződési feltétel érvénytelensége csupán a fogyasztó javára vehető figyelembe, így a két lehetséges megoldás közül a bíróság csak azt választhatja, amelynek alkalmazása mellett a fogyasztó nem kerül hátrányosabb gazdasági helyzetbe, mint amelyben a szerződésben meghatározott feltételek teljesítése esetén lenne.
- [52] Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Fővárosi Ítéltábla a rPp. 78. §-a alapján őt kötelezte a felperes másodfokú eljárásban felmerült ügyvédi munkadíjának megfizetésére, melynek összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja és (5) - (6) bekezdései alkalmazásával a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban állóan határozta meg.

Budapest, 2020. június 11.

. Buglyó Gabriella s.k.
a tanács elnöke

. Szunyogh Zsófia s.k.
előadó bíró

. Csonka Balázs s.k.
bíró

A kiadmány hitelélül: